

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Beatitudine, de Actibus humanis, eorumque Moralitate, de
Virtutibus ac Donis, de Vitiis ac Peccatis, & de Legibus, nec-non
Dissertationem Theologicam de Probabilitate

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

Art. I. An sit peccatum originale?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78232)

reperitur peccatum, illud in Deum moventem, non verò in voluntatem motam refundendum sit; quia voluntas creata non potest in suos actus bonitatem vel malitiam moralem inducere, nisi liberè, & cum indifferentia activa, seu potentia ad oppositum operetur: *ibi enim* (inquit S. Doctor in 2. distinct. 24. quæst. 3. art. 2.) *incipit genus moris, ubi primò dominium voluntatis invenitur.* Hæc autem quam aliena sint à principiis & doctrina Thomistarum, quis non videat? Thomistæ enim docent Deum non movere moraliter, sed physicè tantum ad materiale peccati, & affirmant talem motionem relinquere in voluntate indifferentiam activam, seu potentiam ad oppositum: unde toto cælo à Lutheranis & Calvinistis differunt, ut in Apologia Thomistarum, Tractatu de scientia Dei inserta, fusè ostendimus.

Ad tertium nego etiam Antecedens: cum enim motio physica, ut sæpè diximus, sit præteritiva, & ad ea solùm quæ ad ordinem physicum pertinent se extendat, non potest cauare peccatum, quod est quiddam defectus ad genus moris spectans, nisi sit conjuncta cum motione morali. Quare si per impossibile Deus posset esse causa peccati, non posset alio modo per alios illud cauare, quam moraliter & physicè simul movendo voluntatem creatam ad actum peccati.

Ad ultimum, concessio Antecedente, nego consequentiam. Ad cujus probationem dicendum est, quod licet motio physica sit major moraliter intensivè, id est potentior & efficacior, est tamen minor extensivè, quia, ut diximus, sistit intra ordinem physicum, nec se extendit ad ordinem moralem, sicut motio moralis. Unde hæc argumenta contra Suarez, & alios scientiæ medicæ assertores, facilè retorqueri possunt: cum enim illi doceant, Deum sæpè ponere homines in illis circumstantiis & occasionebus, in quibus per scientiam medicam prævidit eos infallibiliter peccaturos, manifestum est, juxta illorum principia, Deum moraliter movere & prædeterminare homines ad peccandum, ut Lutherani & Calvinistæ asserunt, subindèque esse causam peccati, quod ut ostendimus, in solam motionem moralem potest reduci. Nam sicut occasiones peccandi moraliter movent & incitant ad peccandum, juxta illud commune Gallorum estatum, *l'occasion fait le larron*: ita & qui ponit hominem in illis, mortaliter ad peccatum movere censetur, ut alibi fusè exposuimus.

De causa peccati ex parte Dæmonis, de qua agit S. Thomas qu. 86. nulla est celebris difficultas: certum est enim, Diabolum indirectè solùm & per accidens esse causam peccati: primò per modum proponentis objectum malum; secundo per modum luadentis & allicientis, quando una cum objecti propositione excitat & movet appetitum sensitivum per passionem, aut phantasiam, quibus objectum reddit valde conveniens & optabile, & consequenter rationibus quibusdam apparentibus, depromptis ex phantasia, intellectum decipit: intellectus verò sic deceptus, voluntatem ad peccandum trahit, ut explicat S. Doctor art. 1. & 2. illius quæstionis. Nunquam tamen potest Dæmon necessitatem peccandi voluntati inferre, quia eam non movet nisi per modum proponentis objectum (non enim potest fundum animæ seu voluntatis immediate pervadere & penetrare, cum hoc sit so-

lius Dei qui eam creavit) nullum autem bonum creatum & delectabile, quamvis cum rationibus validissimis voluntati proponatur, potest ei necessitatem inferre, cum non possit eam perfecte implere, seu plenè satiare, juxta illud D. Bernardi: *Animam capacem Dei, quidquid eo minus fuerit, non implet;* & istud: *Anima rationalis ad imaginem Dei creata, ceteris rebus occupari potest, satiare non potest.*

DISPUTATIO VII.

De Peccato Originali.

Ad quæstionem 81. & duas sequentes.

INter causas peccatorum extrinsecas, ultima est homo, qui dupliciter potest ad alienum peccatum concurrere, nempe per modum proponentis & luadentis (qui modus est ei communis cum Dæmone, & ideo de eo D. Thomas specialem voluit instituire quæstionem) & ut principium generationis, culpam simul cum natura traducens, qui modus est proprius solius hominis, non cujuscumque, sed primi parentis; qui cum esset à Deo constitutus caput naturæ humanæ, totam illam in se peccando vitiavit, & sic vitiatam, per feminalem propagationem in posteros transfudit: & de ista causa fusè disserit S. Doctor à quæst. 81. usque ad 84. existentiam, essentiam & subjectum peccati originalis exponens. Ejus vestigis inhærentes, hæc tria in hac dispositione elucidare conabimur. Ad demus etiam aliquid de pena debita originali peccato. Porro hæc disputatio maximi ponderis est & momenti, cum ex cognitione peccati originalis dependeat præcipuorum fidei articulorum notitia. Unde egregè Augustinus lib. de peccato origin. contra Pelagium & Cælestium cap. 24. *In causa duorum hominum, quorum per unum venundati sumus sub peccato, alterum redimimur à peccato: per unum præcipitati sumus in mortem, per alterum liberamur ad vitam, proprie fides Christiana consistit.* Et lib. 5. contra Julian. cap. 2. *asserit quod adeo est necessaria peccati originalis notitia, ut qui illud negant, ipsa fidei fundamenta nitantur subvertere.*

ARTICULUS PRIMUS.

An sit peccatum originale?

CUM quæstio an est, juxta Aristotelem præmitti debeat quæstioni quid est, peccati originalis existentia adversus Pelagianos demonstranda est priusquam ejus naturam & quidditatem explicemus.

§. 1.

Error Pelagii proscrubitur.

TRaductionem peccati Adæ in ejus posteros negarunt olim Pelagius, & ejus discipuli Cælestius & Julianus, ut refert D. Augustinus variis in locis. Qui error quinque potissimum propositionibus

gg 3

huc.

fictionibus constabat. Prima est, Adamum per peccatum sibi soli nocuisse. Secunda, parvulos nullam contrahere culpam & pœnam ex parte Adami. Tertia, baptismum non esse necessarium hominibus ad remissionem peccatorum, sed solum ut ipsi fiant filii adoptionis, & ad regnum cœlorum jus habeant. Quarta, morbos, mortem, & cœteras naturæ nostræ miseras, non esse effectus peccati originalis, sed tantum defectus & necessitates humanæ naturæ. Quinta, concupiscentiam sive rebellionem carnis adversus spiritum, nec esse malum pœnæ, nec malum culpa, sed bonum naturæ, quod in Adamo etiam in statu innocentie ante peccatum viguit. Eundem errorem secuti sunt Armeni, Albigeneses, Anabaptista, ut videre est apud Castro lib. 12. de hæresibus, verbo *peccatum*, hæresi 1. Abailardus, teste D. Bernardo Epist. 60. & nostro sæculo Zuinglius lib. de peccato origin. Jacobus Faber, & Erasmus in commentariis in capite 5. ad Romanos.

2. Illum errorem impugnant SS. Patres ex variis Scripturæ testimoniis: Primum habetur Ps. 50. ubi David de se dicit; *In iniquitatibus conceptus sum, & in peccatis concepit me mater mea.* Quod non potest intelligi de peccato actuali parentum David, cum non fuerit ex adulterio natus, sed ex legitimo matrimonio Jesse & conjugis ejus; sed tantum de peccato originali, quod etsi unum sit, vocatur tamen in plurali *iniquitates & peccati*; quia causa est & radix omnium aliorum peccatorum. Unde ibidem ait D. Augustinus: *Quid est quod se dicit iniquitate conceptum, nisi qui a trahitur iniquitas ex Adam?*

3. Secundum testimonium est illud Job. lib. 14. *Quis potest facere mundum de immundo conceptum semine? nonne tu qui solus es?* Ubi Septuaginta sic vertunt: *Nemo mundus à sordibus, nec infans unius diei super terram:* quod esse intelligendum de sordibus peccati, non verò de immunditia corporali, probat divus Thomas 4. contra gent. capite 50. tum quia tribuitur soli Deo quod possit ab ea mundare: tum etiam quia loquitur de sordibus, ratione cujus homo ducitur in iudicium, ut constet ex verbis præcedentibus: *Et dignum ducis super hujusmodi aperire oculos tuos, & adducere eum tecum ad iudicium?* nemo autem ad iudicium adducitur nisi pro culpa. Cum ergo infans unius diei non possit habere peccatum actuale, convincitur pollutum esse sordibus peccati originalis.

4. Tertium & præcipuum, quod adducit S. Thomas hic art. 1. in argum. *sed contra*, & quo frequenter utitur D. Augustinus contra Pelagianos, sumitur ex verbis illis Apostoli ad Roman. 5. *Per unum hominem peccatum in hunc mundum intravit, & per peccatum mors, & ita in omnes homines mors pertransiit, in quo omnes peccaverunt.* Ex quibus verbis hoc potest argumentum deduci: Per unum hominem intravit in hunc mundum quoddam peccatum, quod omnes homines fecit peccatores, & morti obnoxios: At ejusmodi peccatum non potest esse actuale, id est actuali voluntate commissum; cum etiam infantes morti sint obnoxii, & sæpe moriantur antequam quidquam boni vel mali propriâ voluntate egerint: Igitur peccatum est originale.

5. Tam clarum & apertum Apostoli testimonium eludere conabantur Pelagiani, illud interpretando de transitu peccati in posteros, non per originem, sed per imitationem, quia scilicet

primus parens viam peccandi nobis aperuit, suoque exemplo nos ad peccandum movet.

Sed in primis huic eversioni aditum præcludit Augustinus lib. de peccatis meritis & remiss. cap. 9. arguens in hunc modum: *Si Apostolus peccatum illud commemorare voluisset, quod in hunc mundum non propagine sed imitatione intraverit, ejus principem non Adam, sed diabolum diceret, de quo scriptum est, ab initio diabolus peccat; de quo etiam legitur in libro Sapientie: Invidia diaboli mors intravit in orbem terrarum; imitantur autem eum qui sunt ex parte ejus.*

Deinde verba Apostoli non solum adultos, sed etiam parvulos comprehendunt, cum etiam parvuli mortem experiantur, quam per peccatum intrasse, esseque pœnam & effectum illius, docet Paulus: At in parvulos peccatum Adami non transit per imitationem, cum ante usum rationis ipsi, imitari peccando non possint: Ergo necessario fatendum est, Apostolum non loqui de transitu peccati per imitationem, sed per originem & propagationem.

Præterea Paulus dicit peccatum Adæ ad posteriores pertinere, sicut mortem: Sed mors non tantum imitatione, sed necessitate quadam derivatur ad filios Adæ: Ergo & peccatum.

Denique idem Apostolus docet ita peccatum Adæ derivari ad posteriores, sicut justitiam Christi ad regeneratos: At hæc non per solam imitationem, sed per veram in illo regenerationem redundat in homines: Ego peccatum Adæ non transit in posteros per solam illius imitationem, sed per originem & propagationem. Unde Augustinus de peccat. meritis & remiss. sic ait: *Sicut ille in quo omnes vivificabuntur, præterquam quod se ad justitiam exemplum imitantibus præbuit, dat etiam sui spiritus occultissimam fidelibus gratiam, quam latenter infundit & parvulis: sic & ille in quo omnes moriuntur, præterquam quod eis, qui præceptum Domini voluntate transgrediuntur, imitationis exemplum est, occulta etiam ratione carnalis concupiscentie suæ, tabificavit in se omnes de sua stirpe venientes.*

In ejusdem veritatis Catholicæ confirmationem adducit idem S. Doctor lib. 1. contra Julian. cap. 3. & lib. 2. in fine plura SS. Patrum, qui Pelagium præcesserunt, testimonia, scilicet Cypriani, Irenæi, Hilarii, Gregorii Nazianzeni, Ambrosii, & ait hunc consensum Doctorum Ecclesiæ ante exortam hæresim Pelagii esse infallibile & divinum hujus veritatis argumentum. Inter alios insignis est locus Cypriani lib. 3. Epist. ad Fidum, ubi sic habet: *Infans recens natus contagia mortis antiquæ primâ nativitate contraxit: & Ambrosii, qui explicans hunc versum Psalmi 48. Iniquitas calcanei mei circumdabit me, sic ait: Alia est iniquitas nostra, alia calcanei nostri, in quo Adam dente serpentis est vulneratus, & obnoxiam hereditatem successionis humanæ suo vulnere derelinquit, ut omnes illo vulnere contudemus. Demum Augustinus lib. 3. de peccat. meritis & remissione cap. 6. loquens de peccato originali: Non aliud, inquit, ex quo Christi Ecclesiæ constituta est, divinarum scripturarum tractatores, & Christianarum dispensationum scriptores senserunt, non aliud à majoribus acceperunt, non aliud posteris tradiderunt. Et cap. 7. Hoc de originali peccato apud Ecclesiâ fidem tantâ constantiâ custoditum fuit, ut ab eis qui dominica tradiderunt eloquia, magis certissimum proferretur ad alia falsa refutanda, quam id, tanquam falsum refutari a aliquo teneretur.*

Non desunt etiam rationes Theologicae ad errorem Pelagii refellendum, quas adducit D. Thomas 4. contra gent. capit. 50. Prima est: In quocumque invenitur moriendi necessitas, necesse est ut aliqua culpa praecesserit: Sed haec necessitas reperitur in homine à principio suae natiuitatis, cuius signum est quod aliqui statim post natiuitatem moriuntur: Ergo in eis invenitur aliqua culpa; cumque actualis esse non possit, eò quod in illa aetate illius incapaces sint, debet esse per originem traducta, subindeque originale peccatum. Minor patet, Major probatur. Mors autem moriendi necessitas est poena peccati; cum homo in prima sui conditione fuerit immortalis per gratiam, juxta illud Sapient. 2. *Deus creavit hominem in extirminabilem*; aliàs si mortalis fuisset in prima sui institutione, frustra illi communicatum fuisset Genes. 2. *in quocumque die comederis ex eo, morte morieris*, id est morti eris addictus: Ergo in quocumque invenitur moriendi necessitas, culpa etiam reperiri debet.

Secunda ratio desumitur ex necessitate baptismi: Baptismus enim institutus est in remedium peccati: Sed exhibetur parvulis, juxta communem Ecclesiae consuetudinem: Ergo in illis invenitur peccatum: non actuale, cum illius ante rationis usum capaces non sint: Ergo originale.

Respondent Pelagiani, baptismum dari infanribus, non ut à peccato mudentur, sed ut ad caeleste regnum perveniant, in quod nullus introire potest, nisi priùs renatus fuerit ex aqua & Spiritu Sancto, ut dicitur Joan. 3.

Sed haec responsio facile confutari potest: Primum quia ut arguit D. Thomas loco supra citato, quod infantes non renati per baptismum à regno Dei excludantur, non potest aliunde provenire, quam ex aliqua culpa, quae inquinati & maculati sunt: Ergo si eis confertur baptismus, ut illo aperiatur ipsis janua regni caelestis, datur ut à culpa mudentur. Consequencia patet: quia baptismus non aliter aperit janua regni caelestis, quam removendo prohibens. Antecedens verò probatur. Nemo à sine suo deficit ad quem ordinatus est, nisi propter culpam; ut videre est in creaturis irrationalibus, quarum nulla à sine suo deficit, nisi ex aliquo peccato, ut sic dicamus naturali, quod sit aliquis naturalis defectus: Sed finis constitutus à Deo omnibus rationalibus creaturis, est visio clara ipsius: Ergo ab illa non excluduntur, nisi propter aliquam culpam.

Secundò: Nisi baptismus collatus infantibus culpam supponat, non verificabitur forma baptismi, videlicet, *Ego te baptizo*, quod idem est ac abluo & mudo; abluere enim & mundaere, necessariò supponunt sordes & immuditiam; quae cum non sit corporalis, ut patet (ad extergendas enim sordes corporeas determinata verborum forma, & virtus passionis Christi non requiritur) debet esse spiritualis ratione culpae.

Tertiò: Parvuli cum baptizantur, eruantur à potestate diaboli, ut dicitur ad Coloss. 1. *Qui eripuit nos à potestate tenebrarum*, & patet ex caeremoniis baptismi, ut exorcismo, insufflatione, abrenuntiatione diaboli, quam per sponsionem facit infans quando baptizatur; haec enim manifestè indicant, daemone habere potestatem aliquam in infantes: Sed diaboli potestati non subduntur nisi peccatores & rei: Ergo in infantibus ante baptismum aliquod peccatum reperitur; cumque illud non sit actuale, propria

illorum voluntate commissum, debet esse originale.

Tertia ratio sumitur ex redemptione Christi, & in hunc modum formatur: Christus Dominus mortuus est non solum pro adultis, sed etiam pro parvulis, juxta illud Pauli 2. ad Corinth. 5. *Pro omnibus mortuus est Christus*: Sed solum pro mortuis Christus mortuus est, ut constat ex eodem Apostolo ibid. dicente, *si unus pro omnibus mortuus est, ergo omnes mortui sunt*: Ergo parvuli mortui sunt morte animae, de qua loquitur Paulus, quae per solam culpam potest induci: unde cum parvulis non possit esse culpa actualis, fatendum est eis inesse culpam originalem.

Divinae revelationi, nec non rationi, ipsa patrocinaur experientia: Quot enim infirmitates, mærores, curas, dolores, labores, humana patitur natura? Quot tentationibus, quot vitis, quot concupiscentiis subiecta est? Ab ipsis etiam incunabilis homo dolet, tristatur, fleit, ut meritò dixerit Augustinus, hominem esse *Prophetam suae calamitatis, lacryma enim sunt testes miserie*. De de verb. *domini*.

Unde ut dicitur Eccl. 40. *Grave jugum super filios Adæ à die exitus de ventre matris eorum usque in diem sepulture*. Haec autem miseriae & calamitates, certissima sunt peccati originalis indicia; communis enim poena communem ostendit praecessisse culpam. Unde August. lib. 5. contra

Julian. ait quod *durissimi hujus jugi onus sentiens Tullius, hominem dixit non ut à matre, sed tanquam à noverca natura editum in vitam, corpore & nudo, & fragili, & infirmo; animo autem anxio ad molestias, humili ad timores, molli ad labores, prono ad libidines*. Rem vidit (subdit S. Doctor) sed causam nescivit: cum enim sacris litteris eruditus non esset, ignorabat originale peccatum.

In ejusdem veritatis confirmationem observant aliqui, quod masculus recenter natus, ejulando exclamat AA, quasi Adamum arguendo; foemina verò EE, veluti Evam increpando. unde ortum habuit versus ille quem refert Lyranus in cap. 7. Sapientiae:

Dicentes Evel Aquorquot nascuntur ab Eva.

§. II.

Præcipua Pelagianorum argumenta solvuntur.

Objecebant in primis Pelagiani quaedam Scripturae testimonia, praesertim illud Ezechiel. 18. *Filius non portabit iniquitatem patris*, quod Augustinus de poenis spiritualibus, non autem de temporalibus intelligendam esse asserit, eò quod etiam interdum contingit filios ob peccata parentum poenis temporalibus puniri, nunquam tamen (inquit) spiritualibus poenis propter ipsa afficiuntur: Atqui peccatum originale est poena spiritualis: Ergo illud ex Adamo non transiit in posteros. Unde Apostolus 1. ad Corinth. 7. cum Christianis loquens, sic ait: *Filii vestri sancti sunt*: quod falsum esset, si illi nascerentur cum peccato originali, & privatione gratiae sanctificantis.

Respondet, Ezechielem loqui non de patre communi totius generis humani, cujus bonum vel malum meritum ad omnes posteros pertinebat moraliter, ex constitutione divina; sed de privatis cujusque parentibus, pro quorum peccatis filii spiritualiter non ponuntur, nisi forte pecca-

peccando eos initentur. Ad illud verò quod ex Apostolo adducitur, dicendum est cum D. Ambrosio, S. Thoma, & Cajetano, ipsum loqui de sanctitate legali, non verò de sanctitate per gratiam, ac si diceret, filii vestri legitimi sunt & non spurii. Vel etiam dici potest, Apostolum filios fidelium sanctos appellare, non actu, sed potentia proxima, quia ob fidem parentum facile illis applicari potest baptismus, quo à peccato mudentur.

14. Obiciebant secundò verba Chrysostomi homil. ad Neophitos, ubi ait *Infantes baptizamus, cum non sint coinquinati peccato, ut eis detur, vel addatur sanctitas, justitia &c.*

Sed respondet Augustinus lib. 1. contra Julian. cap. 3. Julianum non ipsissima Chrysostomi verba adduxisse, quæ juxta vetustiores codices sic habent: *Infantes baptizamus, quamvis peccata non habemus*, propria scilicet & personalia; sed ex aliquo minus legitimo interprete lectionem illam desumpsisse, ut patet ex textu græco in quo sic habetur: *ὅσα τὰ τοῦ τοῦ πατρὸς βαπτίζονται, καὶ τὸ ἀμαρτήματα ἔχοντα*, quod est latine, *ideo & infantes baptizamus, quamvis peccata non habentes.*

15. Tertio sic arguebat: Anima non est ex traduce, id est non producit à parentibus per generationem naturalem, sed creatur à Deo ex nihilo; unde si nascendo contrahat peccatum originale, illud in Deum ut in authorem refundetur, quia quod res convenit ab origine, producenti attribuitur; sic enim passim docet Philosophus elementa moveri à generante: Sed hoc absurdum est, cum Deus non sit nec esse possit author peccatorum: Ergo & illud.

16. Hoc argumentum ita difficile visum est Augustino, ut aliquando dubitaverit an anima esset ex traduce, an verò à Deo immediatè crearetur, ut constat ex Epist. 28. Verum non licet amplius hac de re dubitare: certum est enim animam rationalem & immortalem non educi ex potentia materiae, sicut alias formas, quæ propterea sunt irracionales, & corruptibiles, sed à Deo creati immediatè, & in corpus debitis organis affectum infundi. Ideoque respondeo animam, quatenus est præcisè à Deo, seu ex vi suæ creationis, originali peccato non esse obnoxiam, sed quatenus corpori, quod per naturalem propagationem ab Adamo descendit, immergitur, illudque informat; tunc enim hæc anima incipit esse pars filii Adami, in quo tanquam in radice tota natura humana corrupta & maledicta fuit.

17. Hoc declarat Augustinus, contra Julian. cap. 3. exemplo aquæ, quæ licet ex purissimo & limpidissimo fonte promanet, si tamen in vas immundum recipiatur, ab eo contrahit sordes & immunditiam: ita similiter, etsi anima purissima à Deo per creationem exeat, qui tamen carni immunda, & ab Adamo per seminalem propagationem derivata, unitur per generationem, ex tali unione peccatum originale contrahit, & ut loquitur S. Doctor, *in carne sicut aqua in vase vitiatò corruptitur.*

Quartò sic discurrebant Pelagius & Julianus apud Augustinum lib. 2. de Nuptiis & Concupisc. capite 18. & lib. 3. contra Julian. capite 24. *Non peccat iste qui nascitur, non peccat iste qui genuit, non peccat ille qui condidit: per quas igitur rimas intrer tot præsidia peccatum singula ingressum?* Cui argumento lepide & egregie respondet S. Doctor ibidem: *Quid querit latentem rimam, cum habeat*

A *apertissimam januam?* Per unum hominem, ait Apostolus; per unius hominis inobedientiam, ait Apostolus; quid querit amplius, quid querit apertius, quid querit inculcatius?

18. Quintò arguebat Julianus apud Augustinum lib. 2. contra ipsum in principio, & lib. 3. de peccat. meritis cap. 3. *Si in baptisinate peccata omnia remittuntur, non possunt nati de renatis trahere originale peccatum: non possunt enim parentes quod non habent in liberos transfundere.*

Sed respondet Augustinus, quod sicut triticum humana diligentià purgatum, generat illud triticum non purgatum, sed paleis & aristas involutum, quia eodem modo natum est triticum seminatum: ita quia parentes nati sunt ex Adam cum peccato originali, etiam per baptismum fuerint ab illo purgati, nihilominus postea generant filios suos infectos peccato originali, in quo & ipsi nati sunt. Quando verò subditur, parentes id quod non habent non posse in liberos transfundere, distinguendum est: id quod non habent, nec formaliter nec virtualiter, concedo: id quod non habent formaliter, si habeant illud virtualiter, nego: parentes verò etsi quando generant, per baptismum à peccato originali mundati sunt, subindeque in se formaliter illud non habeant, virtualiter tamen illud præhabent in virtute seminis & concupiscentiæ naturæ corruptæ, quæ sunt causæ sive instrumenta generationis, seu unionis animæ cum corpore, per quam peccatum originale contrahitur.

19. Sextò obiciebat Julianus apud Augustinum locis citatis: Si peccatum originale per generationem traduceretur in posteros, sequeretur usum matrimonii fore illicitum, quippe qui esset causa peccati: Sed hoc est falsum, & ad hæresim Manichæorum pertinet: Ergo & illud.

Huc potissimum argumento confidebat Julianus, eoque se victorem putabat, unde Augustinum Manichæorum hæresim infectum asserbat. Sed facile respondetur negando sequelam: quia peccatum originale non sequitur ex generatione carnali, secundum se si impra, seu quatenus est à parentibus tanquam à causa proxima, sed in quantum est originaliter à primo parente, scilicet Adamo, à quo primordialiter decitum est semen, quod est instrumentum generationis; unde defectus culpæ originalis, in ipsum Adamum tanquam in propriam causam, non verò in parentes proximos reducendum est. Sicut disputatione præcedenti dicebamus, quod licet Deus moveat ad materiale peccati, ex quo resultat formale, propterea tamen non censetur esse causa peccati; quia formale non resultat ex materiali, prout est à Deo movente, sed ut procedit à voluntate creata, ut deficiente, & operante diffinitur ad regulas morum.

20. Adde quod semper tenetur homo cessare ab actione propria, propter alienum in malum prævisum; quia potest habere justam causam prosequendi jus suum, etiam cum periculo & certitudine talis mali; præsertim cum illud non ex vi suæ actionis, sed aliunde consequitur: unde cum bonum commune naturæ humanæ, quod in propagatione ejus consistit, det conjugatis justam causam vacandi generationi, non peccant in usu matrimonii, quamvis sciant damnum aliquod ex illo in prole sequendum.

Denique contra fidem Catholicam de existentia peccati originalis obijci potest hoc difficile

facile argumentum. Omne peccatum est voluntarium; Sed peccatum originale in infantibus voluntarium esse nonquit, cum illi usufrationis & liberi arbitrii careant; igitur non est peccatum.

Hoc etiam argumentum urgebat olim Julianus contra Augustinum, ut locis supra citatis refertur; nam Julianus inquirenti de parvulis, per quid subicerentur diabolo quos Deus fecit? & respondente Augustino, per peccatum, non per naturam: instabat Julianus in hunc modum; Sed ut non potest esse sine exibus fetus, ita nec sine voluntate potest esse peccatum: Quibus verbis, etsi laconicis, totum difficultatis propositæ pondus implicabat, adeoque subtilissimum Augustini ingenium comprimebat, ut se illam superare non posse ingenuè fateretur. Unde ut planè & perfectè resolvi possit, articulum sequentem subijcio.

ARTICULUS II.

An & quomodo peccatum originale voluntarium sit?

21. **R**atio dubitandi est, primò quia voluntarium est illud quod est à principio intrinseco, cum cognitione; Sed peccatum originale non est in parvulis à principio intrinseco, sed ab extrinseco, scilicet à damo, quin & absque ulla cognitione, cum usufrationis careant; Ergo non est ipsis voluntarium.

Secundò: Voluntarium liberum, de quo in præsentis loquimur, debet esse in potestate voluntatis illius cui voluntarium dicitur, ut sit vel non sit. At peccatum originale non est in potestate voluntatis parvulorum: Ergo non est ipsis voluntarium seu liberum.

Tertiò: Ut illud quod sit voluntate alterius sit mihi voluntarium, necesse est ut ego voluntatem meam & vices meas illi commiserim: Sed posteri à damo in ipsam propriam voluntatem non transulerunt quoad conservationem vel amissionem justitiæ originalis, cum non essent quando à damo fuit creatus: Ergo privatio justitiæ originalis, in qua peccatum originale consistit, ipsis voluntaria non est.

§. I.

Quibusdam præmissis, difficultas resolvitur.

22. **P**ro resolutione hujus gravissimæ difficultatis, & Catholicæ veritatis defensione, quædam breviter hic observanda sunt. Primò notandum est, duplex esse voluntarium: unum consistens in actuali voluntatis exercitio, quod dicitur voluntarium formale; quo pacto omnes actus quos voluntas elicit vel imperat, dicuntur voluntarii: aliud quod se habet ut terminus & effectus prædicti exercitii, & voluntarium terminativè appellatur; quomodo habitus vitii aut virtutis, ex præcedentibus actibus voluntatis, causati, voluntarii dici possunt.

23. Notandum secundò, peccatum dupliciter sumi posse: primò pro actu qui fit contra legem Dei, & peccatum actuale appellatur, ratione cuius homo dicitur peccans: secundò pro eo quod relinquitur transacto actu peccati, ratione cuius homo verè & formaliter dicitur & est peccator; quod vocari solet peccatum habituale,

Tom. III.

A non quòd; revera habitus sit, sed quia habet esse per modum per manentis, est enim macula ipsa, quæ in privatione nitoris gratiæ consistit, de qua disputatione sequenti. Et hoc peccatum rursus dividitur in personale, quod resultat in anima ex peccato actuali propriâ voluntate commisso, & originale, quod ex voluntate capitis derivatur. Ex quo intelliges, non eodem modo omne peccatum esse voluntarium: actuale enim petit actualiter procedere à voluntate; habituale verò personale, non petit actualem voluntatis influxum, sed sufficit quod ab illa per actum proprium aliquando processerit, & talis actus retractatus aut dimissus non fuerit; ad originale verò, cum non sit propriâ voluntate commissum (alias non originale, sed personale peccatum esset) non exigitur quòd sit voluntarium parvulis taliter quod ab illis per actum proprium processerit, sed sufficit quòd illis competat ex vi actus voluntatis alienæ, capitis scilicet, quæ tamen illorum voluntas aliquo modo reputatur.

Notandum tertiò, aliquid posse dici alteri voluntarium dupliciter, physicè scilicet, & in ordine ad propriam ipsius voluntatem, & moraliter, in ordine ad voluntatem alterius, in quo propria voluntas moraliter continetur: sic voluntas curatoris vel tutoris, moraliter censetur esse voluntas pupilli aut minoris, ut constat ex L. Cum plures §. quæ bonâ fide, ff. de administr. & pers. tutor. Item voluntates filiorum impuberum censentur à jure contineri moraliter in voluntate patris, adeo ut is possit pro eis testari, non tantum in bonis quæ ab ipso testatore accipiunt, sed in omnibus quæ aliunde acquirerint: L. Sed si plures §. ad suscipiendos, ff. de vulg. & pupill. substit. His præmissis.

Dico, peccatum originale ad posteros à damo descendens, ipsis esse voluntarium, non formaliter per modum exercitii, sed terminativè per modum effectus; non quidem physicè ex ordine ad propriam uniuscujusque voluntatem, sed moraliter ex ordine ad voluntatem à damo, continentis per modum capitis omnium hominum voluntates.

Prima pars est certa: quia de fide certum est peccatum originale est verè & propriè peccatum, ut ex variis Scripturæ locis colligitur, in quibus peccatum & iniquitas absolute & simpliciter appellatur. Daniel. 9. Ut deleatur iniquitas, & iniquitas accipiat peccatum, id est originale, ut ex multis Rabbitorum collegit Galatinus lib. 9. de Arcanis cap. 18. Joann. 1. c. e. Agnus Dei, qui tollit peccatum mundi, id est originale peccatum, quod in mundo peccatum appellatur, quia toti mundo, id est omnibus hominibus, commune est: qua etiam de causa, peccatum conditionis humane à D. Hieronymo appellatur. Item Levit. 12. puerpera jubetur offerre sacrificium pro peccato; quod de peccato originali plures ex SS. Patribus exponunt: Sed de ratione peccati est quod sit voluntarium, quia moralitas, quæ per bonitatem & malitiam dividitur, supra voluntarii rationem fundatur: Ergo peccatum originale debet voluntarium esse. Unde D. Augustinus lib. 1. retract. cap. 13. explicans quòd aliquando dixerat, requiri scilicet voluntarium ad peccatum, & nullo modo esse peccatum, si non sit voluntarium, ait hoc etiam esse verum de peccato originali, Idem dicit lib. 2. de Nuptiis & Concupiscentia.

Secunda verò pars, quæ asserit illud non esse

H h

ve